

Orff-Schulwerk: η μετάβαση από τον 20ό στον 21ο αιώνα

Ολυμπία Αγαλιανού
Ε.Ε.Π. Τ.Ε.Α.Π.Η. Ε.Κ.Π.Α.
oagalianou@ecd.uoa.gr

Το Orff-Schulwerk (OS) είναι μια από τις ευρύτερα διαδεδομένες προσεγγίσεις μουσικοκινητικής αγωγής και μετρά, σχεδόν, ένα αιώνα ιστορίας. Ο Carl Orff επιμένει στη σημασία της διατήρησης της δυνατότητας να προσαρμογής του OS στο χώρο, το χρόνο, τις πολιτισμικές και ιστορικές συνθήκες χωρίς να παίρνει ποτέ την τελική του μορφή. Η εργασία μελετά την πορεία των κύριων φορέων της μουσικοκινητικής αγωγής Orff για να διερευνήσει την εξέλιξη και μετάβασή της από τον 20ό στον 21ο αιώνα. Όπως φαίνεται το OS, στα τέλη του 20ού αιώνα, βιώνει μια περίοδο κρίσης μετά από μια μεγάλη περίοδο εξέλιξης και ανάπτυξης. Όμως από το δεύτερο μισό της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα, ξεκινά μια περίοδος επαναπροσδιορισμού και σύνδεσης με νέες θεωρητικές κατευθύνσεις, τα νέα μέσα και την τεχνολογία. Προσπαθεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικές και εκπαιδευτικές απαιτήσεις και επικαιροποιείται συνεχώς μέσα από ομαδικές διεργασίες και αλληλεπίδραση με φορείς και άτομα από όλο τον κόσμο.

Λέξεις κλειδιά: Orff-Schulwerk, εξέλιξη, επικαιροποίηση, 21ος αιώνας

Orff-Schulwerk: the transition from the 20th to the 21st century

Olympia Agalianou
Special Teaching Staff, Department of Early Childhood Education,
National and Kapodistrian University of Athens
oagalianou@ecd.uoa.gr

Orff-Schulwerk (OS) is one of the most well-known music and movement educational approaches with a history of almost one century. According Carl Orff, OS should remain open and capable to adapt itself in space, time and varied sociocultural context. This paper investigates OS's evolution and its transition from the 20th to the 21st century through the study of the actors and institutions that represent it. This paper argues that the end of 20th century finds OS in a deep crisis. Nevertheless, after the second half of the first decade of the 21st century we seem to have entered a new period of redefinition. OS attempts to connect itself with new theories, new media and technology and tries to respond to new social and educational requirements being in a constant process of update through the collaborative efforts teachers and institutions from all over the world.

Keywords: Orff-Schulwerk, evolution, update, 21st century

Εισαγωγή

Το Orff-Schulwerk (OS) περιγράφει δύο διαφορετικές έννοιες: μια παιδαγωγική θεώρηση με αρχές, αξίες και μέσα, και μια συλλογή μουσικοπαιδαγωγικού υλικού κατηγοριοποιημένου με συγκεκριμένα κριτήρια. Ως παιδαγωγική θεώρηση, γνωστή

ως μουσικοκινητική αγωγή Orff, αντιμετωπίζει τη μουσική την κίνηση και τη γλώσσα ως μια ενότητα στην εκπαιδευτική πράξη. Είναι μια από τις ευρύτερα διαδεδομένες προσεγγίσεις μουσικοκινητικής αγωγής με εφαρμογές σε ποικίλα εκπαιδευτικά και θεραπευτικά πλαίσια. Το 2024 συμπληρώνει εκατό χρόνια ιστορίας και συνεχούς εξέλιξης. Ως συλλογή μουσικοπαιδαγωγικού υλικού, αποτελεί μια έμμεση μεθοδολογική αναφορά. Προσαρμόστηκε σε πολλές γλώσσες και χώρες με οδηγό το πρωτότυπο πεντάτομο έργο και με την πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν ιερές γραφές και εγχειρίδια παρά κείμενα τα οποία δίνουν πιθανό προσανατολισμό (Regner, 2010· Sangiorgio, 2010).

Επινοητής του OS είναι ο Carl Orff και σημαντική αρωγός στη δημιουργία του η συνεργάτης του Gulind Keetman (Orff, 1976, 1992). Ο Orff διευκρινίζει ότι δεν πρόκειται για ένα κλειστό σύστημα ή μέθοδο, αλλά μια παιδαγωγική προσέγγιση η οποία εξελίσσεται συνεχώς στο χώρο και το χρόνο. Αλληλεπιδρά με τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες και κρατά τη γοητεία ενός έργου που ποτέ δεν παίρνει την τελική του μορφή (Orff, 1992). Γι' αυτό «...ο καλλίτερος τρόπος για να εξηγήσει τη φύση τις αρχές και τους στόχους του *Schulwerk* είναι να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο δημιουργήθηκε» (Orff, 1992, σελ. 29). Στο βιβλίο του *Documentation* περιγράφει την πορεία από την αρχή της παιδαγωγικής αναζήτησής του μέχρι και το 1975 (Orff, 1976). Μετά το 1975, το OS συνεχίζει να αναπτύσσεται και να εξελίσσεται σε διάφορες χώρες του κόσμου. Επειδή δεν επινοήθηκε ως μια μέθοδος ή πρόγραμμα σπουδών που απευθύνεται σε συγκεκριμένη ομάδα, άντεξε στη δοκιμασία του χρόνου (Haselbach, 1993· Hartmann, 2002· Regner, 2006).

Με δεδομένες την ευρύτατη διάδοσή του την, εξ ορισμού, ανοιχτή φυσιογνωμία του και τα εκατό χρόνια ιστορίας, αναδύονται ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο εξέλιξης, διαμόρφωσης του OS στην ιδιαίτερη ιστορικότητα του 21ου αιώνα. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να απαντήσει τα ακόλουθα ερωτήματα: α) το OS συνεχίζει να εξελίσσεται, με ποιο τρόπο και σε ποια κατεύθυνση, γ) με ποιο τρόπο εντάσσεται στην ιστορικότητα του 21ου αιώνα και δ) ποιες είναι οι προοπτικές του OS.

Μέθοδος

Η μελέτη ξεκινά με μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση με έμφαση στη σύνδεση με το παρόν. Στη συνέχεια, μελετούνται οι κύριοι φορείς οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το OS. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη επικεντρώνεται α) στην πορεία και εξέλιξη του Orff-Institute, β) στην πορεία, δράση και εξέλιξη του International Orff-Schulwerk Forum Salzburg (IOSFS) και γ) στην πορεία και το περιεχόμενο του περιοδικού Orff Heute (πρώην Orff Informationen).

Τα δεδομένα της έρευνας προέρχονται από α) τα πρακτικά των παγκόσμιων συμποσίων του IOSFS, τα πρακτικά των ετήσιων συνεδριάσεων του IOSFS και τα τεύχη του περιοδικού Orff Heute και την λοιπή βιβλιογραφία, β) συνεντεύξεις διδασκόντων στο Orff Institute, μελών του IOSFS και εκπαιδευτικών οι οποίοι αξιοποιούν το OS σε διάφορες χώρες και ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια και γ) συμμετοχική παρατήρηση καθότι η συγγραφέας συμμετέχει στις εργασίες του IOSFS

από το 2008. Ακολούθησε επαγωγική ανάλυση περιεχομένου (inductive analysis) και συνεχής σύγκριση (constant comparison).

Από το παρελθόν στο μέλλον

Η απαρχή του OS τοποθετείται στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Η ιδιαίτερη ατμόσφαιρα εκείνης της εποχής ευνοεί την καινοτομία και την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών μορφών τέχνης και της τέχνης με την παιδαγωγική (Μπαρμπούση, 2004· Kugler, 2014). Ο Orff ξεκινά την παιδαγωγική αναζήτησή του βασισμένος στην πεποίθηση ότι ο χορός βρίσκεται πιο κοντά στη ρίζα όλων των τεχνών και θέτει τον εαυτό του στην υπηρεσία της αναγέννησης της μουσικής μέσα από το χορό (Orff, 1976). Καθοριστική επιρροή στο έργο του ασκούν οι χορευτικές αναζητήσεις της Mary Wigman, η νέα επιστήμη της εθνομουσικολογίας και ειδικότερα οι απόψεις του Curt Sachs, η αρχαιοελληνική φιλοσοφία και ειδικότερα η έννοια της μουσικής και η φιλοσοφία του Πλάτωνα (Orff, 1976).

Οι παιδαγωγικές αναζητήσεις και οι εκπαιδευτικοί πειραματισμοί του Orff ξεκινούν το 1924 στη σχολή χορού και γυμναστικής Güntherschule την οποία ιδρύει στο Μόναχο με την Dorothee Günther. Το 1926 έρχεται στο σχολή η Gunild Keetman η οποία μέλλε να παίξει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία του OS (Orff, 1976). Η σχολή λειτουργεί ανελλιπώς μέχρι το 1944. Το κλείσιμο της σχολής από τους Ναζί το 1944 σταματά μια εικοσαετή πορεία πειραματισμών και ο βομβαρδισμός της, το 1945, καταστρέφει τα όργανα και το υλικό που είχε δημιουργηθεί. Το 1948 ο Orff ξεκινά εκπαιδευτικές ραδιοφωνικές εκπομπές για μαθητές δημοτικών σχολείων για τη Βαυαρική ραδιοφωνία. Αυτό αποτελεί μια νέα αρχή για τις παιδαγωγικές αναζητήσεις και, παράλληλα, την απαρχή προσαρμογής της διδασκαλίας του στην παιδική ηλικία. Οι εκπομπές οδηγούν στη μεγαλύτερη εμπλοκή της γλώσσας στη διδασκαλία και την επινόηση οργάνων τα οποία μπορούν να υπηρετήσουν τις ιδέες του στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το 1949 ιδρύεται η εταιρία κατασκευής οργάνων studio 49 η οποία αναλαμβάνει τη μαζική πλέον παραγωγή των οργάνων αυτών. Την ίδια χρονιά η Keetman αρχίζει να διδάσκει στο Mozarteum (Orff, 1976· Τσαφταρίδης, 1997· Ανδρούτσος, 2004· Kugler, 2014).

Τα επόμενα χρόνια, 1950-1954, ολοκληρώνεται η έκδοση του πεντάτομου έργου Orff-Schulwerk και το 1961 ιδρύεται το Orff Institute. Το 1962 ο Orff, με στενούς συνεργάτες, δίνει μια σειρά διαλέξεων και σεμιναρίων στο πανεπιστήμιο του Τορόντο και αυτό αποτελεί την απαρχή της μεγάλης διάδοσης του OS. Το 1964 ξεκινά η έκδοση του περιοδικού Informationen το οποίο μετονομάστηκε σε Orff Heute το 2012 και συνεχίζει την κυκλοφορία του μέχρι σήμερα. Το 1961 ιδρύεται, επίσης, από τον Carl Orff και τον καθηγητή Dr. Eberhard Preussne υπό την αιγίδα του αυστριακού Υπουργείου Παιδείας, το Κέντρο Σεμιναρίων και Πληροφόρησης στο Mozarteum. Το 1983 διευρύνονται οι αρμοδιότητές και οι δραστηριότητές του και μετονομάζεται σε το International Orff-Schulwerk Forum Salzburg (IOSFS).

Το 2010 το IOSFS εκδίδει το δίγλωσσο τόμο *Texts on Theory and Practice of Orff-Schulwerk: Basic Texts from the Years 1932-2010*, έργο το οποίο έχει μεταφραστεί στα Ισπανικά, Φαρσί, Κινέζικα και Ελληνικά ενώ ετοιμάζεται και η μετάφραση στα Ρωσικά.

Orff Institute

Το Orff Institute, από την ίδρυσή του ως σήμερα, αποτελεί τον κύριο και μεγαλύτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα που υπηρετεί τη μουσικοκινητική αγωγή Orff. Υπάγεται στο Πανεπιστήμιο Mozarteum και προσφέρει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα, σεμινάρια και ειδικούς κύκλους σπουδών (www.orff.moz.ac.at).

Τρεις ηγετικές φυσιογνωμίες διακρίνονται στην πορεία του Orff Institute μέσα από το έργο τους και την πολυετή θητεία τους ως διευθυντές του: η Barbara Haselbach, ο Wilhelm Keller και ο Hermann Regner (Widmer, 2011). Η Haselbach εντάσσεται στο δυναμικό του ινστιτούτου το 1961 και μέχρι σήμερα εμπλέκεται σε ορισμένα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Με το έργο της στήριξε καθοριστικά το χορός στα προγράμματα σπουδών και τη σύνδεσή του με όλες τις μορφές τέχνης. Ο Keller υπήρξε στενός συνεργάτης του Orff και εργάστηκε στο ινστιτούτο από το 1964 έως το 1982. Υποστήριξε, πρακτικά και θεωρητικά, την κοινωνική διάσταση του OS και τη σύνδεσή του με την ειδική αγωγή, τους ειδικούς πληθυσμούς και τη θεραπεία. Το έργο του αποτέλεσε τη βάση για έναν από τους σύγχρονους πυλώνες του OS και έδωσε δυνατότητα πολυποίκιλων εφαρμογών σε ειδικούς πληθυσμούς και ανοιχτά εκπαιδευτικά πλαίσια (Salmon, 2012). Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών των πρώτων δεκαετιών του 21ου αιώνα η διάσταση αυτή τυγχάνει ιδιαίτερης προσοχής και ανάπτυξης (Sangiorgio, 2018). Ο Hermann Regner υπηρέτησε στο Ινστιτούτο από το 1964 έως το 1993. Προσκλήθηκε από τον ίδιο τον Orff για να αναλάβει τη διεύθυνση του ινστιτούτου και συνέβαλε καθοριστικά στην ακμή του λόγω των ιδιαίτερων καλλιτεχνικών και ηγετικών προσόντων του.

Σύμφωνα με την Manuela Widmer (2011) η οποία μελέτησε την Παιδαγωγική του Orff Institute και τους παράγοντες οι οποίοι συνεισέφεραν ή ανέστειλαν την ανάπτυξή του, διακρίνονται τέσσερις περίοδοι στην πορεία του Orff Institute. Η πρώτη, 1961-1969, αποτελεί την περίοδο της ίδρυσης και μπορεί να χαρακτηριστεί ως η φάση του πειραματισμού και της πρωτοπορίας. Η δεύτερη, 1970-1988, αποτελεί την περίοδο της ανάπτυξης και μπορεί να χαρακτηριστεί ως η φάση της καινοτομίας. Η χρονική περίοδος που ακολουθεί, 1989-1999, χαρακτηρίζεται από αναταραχή και μπορεί να χαρακτηριστεί ως η φάση της κρίσης η οποία κορυφώνεται προς τα τέλη του αιώνα. Η είσοδος στον 21^ο και η μέχρι σήμερα διαδρομή, αποτελούν την τέταρτη και τελευταία περίοδο κατά την οποία η πορεία του ινστιτούτου διαφοροποιείται από το παρελθόν και μπορεί να χαρακτηριστεί ως η φάση της αναδιαμόρφωσης και του νέου προσανατολισμού.

Σήμερα το Orff Institute υπηρετεί μια μεγάλη καλλιτεχνική και παιδαγωγική πρόκληση η οποία αναγνωρίζει και αποδέχεται ότι το πρόσωπο με το σύνολο των ικανοτήτων, της ετοιμότητας και της κινητοποίησής του βρίσκεται στο επίκεντρο μιας αγωγής στη στοιχειακή μουσική και το χορό. Βασικές συνιστώσες της παιδαγωγικής του κατεύθυνσης αποτελούν α) ο διαθεματικός, καλλιτεχνικός, ανθρωπιστικός και στοιχειακός προσανατολισμός, β) η ελεύθερη ιδεολογία και ελευθερία επιλογής μεθόδων, γ) η προσωποκεντρική προσέγγιση με ομαδοσυνεργατικό προσανατολισμό και δ) η βιωματική μάθηση με χώρο για παιχνίδι, αυτοσχεδιασμό και προσωπική και καλλιτεχνική ανάπτυξη (Widmer, 2011).

International Orff-Schulwerk Forum Salzburg (IOSFS)

Το IOSFS αποτελεί το κέντρο ενός δικτύου συλλόγων, συνδεδεμένων σχολείων και άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (associated schools/institutions), εκπαιδευτικών πλαισίων και ιδρυμάτων από όλο τον κόσμο. Εδρεύει στο Orff Institute και συνεργάζεται στενά με το. Συνεργάζεται, επίσης, με το Ίδρυμα Orff (Orff Stiftung) το οποίο διαχειρίζεται τα πνευματικά δικαιώματα του έργου του συνθέτη, το Orff-Zentrum στο Μόναχο και συλλόγους από όλο τον κόσμο. Μέλη του είναι 48 σύλλογοι και 16 σχολεία από 42 διαφορετικές χώρες από όλο τον κόσμο (www.orff-schulwerk-forum-salzburg.org).

Το IOSFS είναι σε συνεχή επαφή και ανταλλαγή με τα μέλη του, τους αποφοίτους του Orff Institute και όσων εκπαιδεύσεων στη μουσικόκινητική αγωγή Orff εποπτεύει το Φόρουμ στα διάφορα μέρη του κόσμου. Προσφέρει πληροφόρηση σχετικά με την ιστορία και την εξέλιξη και τις εφαρμογές του OS. Εκδίδει περιοδικό, πρακτικά, *intex* και παράγει ντοκιμαντέρ. Παρέχει συμβουλές και ακαδημαϊκή στήριξη σε ιδρύματα, εκδόσεις, παιδαγωγικά και καλλιτεχνικά σχέδια εργασίας (projects), στη σύνταξη προγραμμάτων σπουδών, βοηθά και εποπτεύει την ίδρυση νέων συλλόγων και οργανώνει συναντήσεις με εκδότες και κατασκευαστές οργάνων. Διοργανώνει διεθνή συμπόσια και την ετήσια συνάντηση των αντιπροσώπων συλλόγων και σχολείων που ανήκουν σε αυτό. Η ίδρυση και επόπτευση εκπαιδεύσεων με τη μορφή σπουδής σε επίπεδα (level courses) σε διάφορες χώρες και η παροχή ακαδημαϊκής στήριξης αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητές του. Με τον τρόπο αυτό αναγνωρίζει σπουδές οι οποίες ακολουθούν το Orff-Schulwerk, όπως αυτό δημιουργήθηκε από τον Orff και τους συνεργάτες του και όπως επικαιροποιείται μέσα από μια συνεχή διεργασία σύμφωνα με την επιθυμία του ίδιου του δημιουργού του. Συνυπογράφει την αποφοίτηση και έτσι αναγνωρίζει όσους εκπαιδευτικούς έχουν επαρκή γνώση της παιδαγωγικής αυτής προσέγγισης.

Ίσως ως σημαντικότερη δράση του μπορεί να θεωρηθεί, λόγω των εργασιών που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκειά της, η ετήσια συνάντηση των αντιπροσώπων. Οι συναντήσεις αυτές ξεκίνησαν το 1984. Μέχρι το 2010 πραγματοποιούνταν κάθε Μάρτιο με κύριο στόχο την ενημέρωση για τα πεπραγμένα των συλλόγων και των σχολείων και την άτυπη επαφή και αλληλεπίδραση μεταξύ των αντιπροσώπων. Τα έτη 2011 και 2012 αποτέλεσαν μια μεταβατική περίοδο: ο χρόνος συνάντησης μεταφέρθηκε τον Ιούλιο, γεγονός που έδωσε δυνατότητα για συμμετοχές από περισσότερα μέρη του κόσμου. Η δομή, ως ένα βαθμό, άρχισε να παίρνει τη μορφή άτυπου συνεδρίου. Έτσι διαμορφώθηκε η νέα μορφή, η οποία ισχύει από το 2013. Οι συναντήσεις περιλαμβάνουν επιστημονικές διαλέξεις, ομάδες εργασίας, βιωματικά εργαστήρια και παρουσιάσεις καλλιτεχνικών και εκπαιδευτικών σχεδίων εργασίας (projects), παρουσίαση της ιστορίας και της προοπτικής τεσσάρων κάθε φορά συλλόγων από διάφορες χώρες, καλλιτεχνικά δρώμενα και την ετήσια γενική συνέλευση με σχετικές ψηφοφορίες. Κάθε συνάντηση επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο θέμα το οποίο ανακοινώνεται ένα χρόνο πριν και βασίζεται στις ανάγκες και επιθυμίες των μελών. Παράγονται πρακτικά τα οποία διανέμονται ηλεκτρονικά και με τον τρόπο αυτό διαχέονται τα αποτελέσματα των εργασιών, της διεργασίας και των ανταλλαγών στην παγκόσμια κοινότητα του OS. Φαίνεται ότι η πορεία του IOSFS περνά κάποιες παράλληλες φάσεις με αυτές του Orff Institute.

Τα θέματα τα οποία απασχόλησαν τις ετήσιες συναντήσεις από το 2010 μέχρι το 2018 φανερώουν τη διάθεση επαναπροσδιορισμού σύμφωνα με τα νέα επιστημονικά δεδομένα και την ιστορικότητα του 21ου αιώνα. Εστιάζοντας στα σημαντικότερα βλέπουμε ότι το 2010, με βάση συζητήσεις και ανταλλαγές μεταξύ των μελών, το IOSFS οδηγείται στη σύνταξη κατευθυντηρίων οδηγιών για τις εκπαιδεύσεις στο OS (level courses) οι οποίες είτε ήδη λειτουργούσαν είτε πρόκειται να λειτουργήσουν στο μέλλον. Οι οδηγίες είναι ενδεικτικές, αφήνουν μεγάλο περιθώριο αυτενέργειας προκειμένου κάθε εκπαίδευση να είναι προσαρμοσμένη στον ιδιαίτερο πολιτισμό κάθε κοινωνίας και ταυτόχρονα να ακολουθούν τις αρχές, τις αξίες και τα μέσα του Orff-Schulwerk. Τις οδηγίες επιμελήθηκε η Dr. Ulrike Jungmair. Με αυτό τον προσανατολισμό εκδίδεται το 2015 η πρώτη δίγλωσση έκδοση ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών από τον Φινλανδικό σύλλογο JaSeJoy για την εκπαίδευση την οποία οργανώνει από το 1994 (Kaikkonen, Oksanen & Perkiö, 2017). Το 2012 το IOSFS οι εργασίες του καταλήγουν ότι το σύγχρονο OS στηρίζεται σε τρεις αλληλεπιδρώντες πυλώνες την τέχνη, την εκπαίδευση και τον ουμανισμό. Αυτές είναι οι τρεις απαραίτητες διαστάσεις οι οποίες εμπεριέχονται σε κάθε αξιοποίηση της μουσικοκινητικής αγωγής Orff. Τα θέματα, από το 2015 ως το 2018, επιλέχθηκαν από τα μέλη του φόρουμ και είναι τα εξής: διαπολιτισμική εκπαίδευση (2015), αποτελεσματικές μορφές αξιολόγησης στη στοιχειακή μουσικοκινητική αγωγή (2016), η σύνδεση της σύγχρονης τέχνης με το Orff-Schulwerk (2017), Orff-Schulwerk ειδικοί πληθυσμοί σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά πλαίσια (2018).

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του το IOSFS έχει διοργανώσει εννέα διεθνή συμπόσια, το πρώτο το 1975 και το τελευταίο το 2016, ένα σχεδόν, ανά πενταετία. Τα πρακτικά πρώτων συμποσίων, 1975-1985, όπως και του 2000 εκδόθηκαν στη Γερμανική γλώσσα. Τα συμπόσια του 1990 και του 2000 δεν εξέδωσαν πρακτικά ενώ τα συμπόσια των 1995, 2006 και 2011 συνοδεύθηκαν από δίγλωσσες εκδόσεις πρακτικών στην Γερμανική και Αγγλική γλώσσα.

Το Συμπόσιο του 1995, το οποίο είναι και το τελευταίο του 20ού αιώνα, έχει ως θέμα «*Το σύμφυτο και το ξένο από κοινού*». Διακρίνεται ο γενικότερος προβληματισμός ο οποίος αναδύεται στο τέλος μιας περιόδου κρίσης. Το συμπόσιο του 2000 δεν έχει ειδικό θέμα και τα πρακτικά του εκδίδονται μόνο στα Γερμανικά. Το 2005 δεν διοργανώνεται συμπόσιο και σπάει η κανονική ροή της πενταετούς οργάνωσης.

Το συμπόσιο οργανώνεται το 2006 σπάζοντας την πενταετή ροή. Έχει μεγάλη επιτυχία και αποτελεί τομή για τη γενικότερη πορεία του OS. Θέμα του έχει το διάλογο: η στοιχειακή μουσική και χορευτική αγωγή σε διαθεματικά πλαίσια (Im Dialog/ In Dialogue: Elemental Music and Dance Education in Interdisciplinary Contexts), σηματοδοτεί τη γενικότερη διάθεση για επαναπροσδιορισμό μέσα από την επαφή τη σύνδεση και αλληλεπίδραση. Επιχειρείται σύνδεση με θεωρητικές κατευθύνσεις όπως της πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner, της γνωστικής θεωρίας της μουσικής του Edwin Gordon και τη μουσική νευροφυσιολογία. Στο συνέδριο συμμετέχει ο ίδιος ο Gordon και ο ερευνητής μουσικής νευροφυσιολογίας Eckart Altenmüller. Επιχειρείται, επίσης, σύνδεση με εκπαιδευτικές και καλλιτεχνικές τεχνικές οι οποίες μοιράζονται κοινές περιοχές με το OS. Η κυριότερη αφορά τη σύνδεση με το Body Music. Στο Συμπόσιο συμμετέχει ο Keith Terry εμπνευστής και

διευθυντής του International Body Music Festival και της σωματικής κλίμακας (Body Music Scale). Συμμετέχουν, επίσης, καλλιτεχνικές ομάδες Body Music από όλο τον κόσμο. Μια άλλη σύνδεση η οποία ενδυναμώνεται αφορά αυτή του OS με την κοινωνική παιδαγωγική και την ανθρωπιστική διάσταση της τέχνης. Αυτό εκφράζεται, κυρίως, με τη συμμετοχή του ακτιβιστή χορογράφου Royston Maldoom. Παράλληλα ανοίγει διάλογος με εκπαιδευτικές περιοχές όπως η διαπολιτισμική εκπαίδευση, η μουσειοπαιδαγωγική κ.ά. (Haselbach, Grüner & Salmon, 2007).

Το συμπόσιο του 2011 αφιερώνεται στα 50 χρόνια λειτουργίας του Orff Institute, συνδιοργανώνεται με το Πανεπιστήμιο Mozarteum και συνοδεύτηκε από μεγάλη αναδρομική έκθεση. Το συμπόσιο του 2016 με θέμα «Αλλαγές» (*Changes?!*) πραγματεύεται τη σχέση του OS με τα νέα μέσα και ιδιαίτερα την τεχνολογία. Οι εργασίες του συνεδρίου δεν κατάφεραν να επεξεργαστούν επαρκώς το θέμα και δεν εκδόθηκαν πρακτικά.

Το IOSFS ξεκίνησε την έκδοση του περιοδικού *Informationen* το 1964. Έχουν εκδοθεί συνολικά 99 τεύχη. Τα πρώτα 49 (1964-1992) αναφέρονταν γενικά στη μουσικοκινητική αγωγή. Μετά το 50ό τα τεύχη γίνονται θεματικά. Το 90ό είναι επετειακό τεύχος, σηματοδοτεί δε και τη μετονομασία του περιοδικού σε *Orff Heute*, δηλαδή το Orff σήμερα. Το 91 τεύχος, το πρώτο ως Orff Heute (χειμώνας 2014), έχει το εξής θέμα: *ποια θεωρία ταιριάζει με την πράξη*. Η μετονομασία του περιοδικού και το θέμα του 91ου τεύχους αποτελούν μια επιπλέον επιβεβαίωση της προσπάθειας που συντελείται για επαναπροσδιορισμό και επικαιροποίηση του OS με βάση τα δεδομένα του 21ου αιώνα.

Τα θέματα των χειμερινών τευχών του περιοδικού, συνήθως, ακολουθούν το θέμα της προηγούμενης συνάντησης του IOSFS και περιλαμβάνουν σχετικά άρθρα με τα όσα έχουν ανακοινωθεί κατά τη διάρκεια των εργασιών της ετήσιας συνάντησης. Παρατηρείται, δηλαδή, μια συμπληρωματική δράση η οποία ασχολείται με θέματα τα οποία εκφράζονται ως προβληματισμοί από την παγκόσμια κοινότητα δηλαδή με τις ανάγκες που εκφράζονται από τη ζωντανή παγκόσμια κοινότητα η οποία στη συνέχεια τα επεξεργάζεται με στόχο να καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα.

Η μετονομασία και η θεματολογία του περιοδικού τονίζει την πρόθεσή του να ασχοληθεί με «το σήμερα» της μουσικοκινητικής αγωγής Orff και συμβαδίζει με τη γενικότερη τάση επαναπροσδιορισμού του OS και την προσπάθεια σύνδεσής του με την ιστορικότητα του 21ου αιώνα.

Κατακλείδα

Το OS κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα γνωρίζει άνθιση ως μία από τις ευρύτερα διαδεδομένες προσεγγίσεις μουσικοκινητικής αγωγής. Όμως, στα τέλη του αιώνα εισέρχεται σε μια περίοδο κρίσης η οποία απεικονίζεται στην πορεία του Orff Institute και του IOSFS. Από τα μέσα της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα και κατά τη δεύτερη και τρέχουσα δεκαετία επιχειρείται επαναπροσδιορισμός του OS με βάση τα νέα επιστημονικά και κοινωνικά δεδομένα και με ταυτόχρονη συνεχή αναφορά στις αρχές, τις αξίες και τα μέσα της θεώρησης

Πιο συγκεκριμένα, επιχειρείται στενότερη σύνδεση με επιστημονικές περιοχές και θεωρητική αναπλαισίωση με βάση νέες θεωρίες, επιστημονικά δεδομένα και

παράλληλα, σύνδεση με την τεχνολογία και τα νέα μέσα. Παρατηρείται διεύρυνση των εφαρμογών του OS σε τυπικά, άτυπα και ανοιχτά εκπαιδευτικά πλαίσια και η αποσύνδεση από την αποκλειστική αξιοποίηση στην προσχολική και σχολική ηλικία. Η επικαιροποίηση του OS συντελείται μέσα από συνεργατικές διαδικασίες και αλληλεπίδραση φορέων από όλο τον κόσμο οι οποίες αντικαθιστούν σταδιακά τον προσωποκεντρικό χαρακτήρα.

Όπως φαίνεται από τα μέλη του IOSFS το OS, κατά τον 21ο αιώνα γνωρίζει μεγαλύτερη γεωγραφική εξάπλωση. Συνεχίζει να παραμένει ανοιχτό, ως ένα έργο που ποτέ δεν παίρνει την τελική του μορφή και αυτό αποτελεί μεγάλο προσόν, μεγάλο μειονέκτημα, μεγάλη ευκαιρία και μεγάλο κίνδυνο. Αντιπροσωπεύει μια κοινότητα η οποία έχει δημιουργήσει τη δική της παράδοση (Sangiorgio, 2010), μοιράζεται κοινές αξίες, αρχές, μέσα και προβληματισμούς-και όχι περιεχόμενο- και αλληλεπιδρά συνεχώς με αναφορά το πρωτότυπο έργο του Carl Orff και της Gunild Keetman.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Ανδρούτσος, Π. (2004). *Μέθοδοι Διδασκαλίας της Μουσικής: Παρουσίαση και Κριτική Θεώρηση των μεθόδων Orff & Dalcroze*. Αθήνα: Edition Orpheus.
- Hartmann, W. (2002). Orff-Schulwerk – a Franchise System?. *Orff Schulwerk Orff-Schulwerk Informationen*, 69, 13–17.
- Haselbach, B. (1993). Orff-Schulwerk: Past, present and future. *The Orff Echo*, 25, 7–10, 28–30.
- Haselbach, B., Grüner, M., & Salmon, S. (Eds.) (2007). *Im Dialog. In Dialogue. Elementare Musik-tanzpädagogik im Interdisziplinären Kontext. Elemental Music and Dance Education in Interdisciplinary Contexts*. Mainz: Schott.
- Kaikkonen, M., Oksanen, T., & Perkiö (2017). *Extended Studies in Orff-Schulwerk: Guidelines for Music and Movement Education, Orff-Schulwerk Courses I, II, III and final seminar*. Finland: JaSeSoiry Orff-Schulwerk Association of Finland.
- Kugler, M. (2014). The influence of pedagogical and scientific concepts on the Schulwerk up to 1933. *Orff-Schulwerk Heute*, 91, 7–11.
- Μπαρμπούση, Β. (2004). *Ο χορός στον 20ό αιώνα: σταθμοί και πρόσωπα*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Orff, C. (1976). *The Schulwerk*. New York: Scott Music Corp.
- Orff, C. (1992). The Schulwerk-Its origin and aims. In D. Hall (Ed.), *Orff - Schulwerk in Canada: A collection of articles and lectures from the early years (1954-1962)* (pp. 29–37). Canada: Schott.
- Regner, H. (2006). About the openness, simplicity and strength of Orff-Schulwerk. *Orff-Schulwerk Informationen*, 75, 14–19.
- Regner, H. (2010). “Musik für Kinder-Music for Children-Musique pour Enfants”. Comments on adaptation of Orff-Schulwerk in other countries. In B. Haselbach (Ed.), *Texts on theory and practice of Orff-Schulwerk - Basic texts from the years 1932-2010* (pp. 220–247). Canada: Schott.
- Salmon, S. (2012). MUSICA HUMANA– thoughts on humanistic aspects of Orff-Schulwerk. *Orff-Schulwerk Informationen*, 87, 13–19.
- Sangiorgio, A. (2010). Orff-Schulwerk as anthropology of music. *Orffinfo Orff-Schulwerk Egitim ve Danismanlik Merkezi Türkiye*. 16, 6–21.
- Sangiorgio, A. (2014). Orff-Schulwerk: Relationships between practice and theory. *Orff-Schulwerk Heute*, 91, 12–17.
- Sangiorgio, A. (2018). Working with special populations: the potential of the Orff-Schulwerk approach. *Orff-Schulwerk Heute*, 99, 17–21.

Τσαφταρίδης, Ν. (1997). *Μουσική - Κίνηση - Λόγος. Η Στοιχειοδομική Μουσική στο Παιδαγωγικό Έργο Orff*. Αθήνα: Νήσος.

Widmer, E. (2011). *Die Pädagogik des Orff-Instituts: Entwicklung und Bedeutung einer einzigartigen kunstpädagogischen Ausbildung*. München: Schott.

www.orff.moz.ac.at

www.orff-schulwerk-forum-salzburg.org